

e-mail: ilata82@ukr.net

Городниченко Юлія Вадимовна, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансов, учета и налогообложения

ГВУЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

ул. Сухомлинського 30, г. Переяслав-Хмельницький, 08401, Україна

e-mail: yuliyagorodnichenko@gmail.com

DATA ABOUT AUTHORS

Malyshko Vitalina, PhD in Economics, Associate Professor, Chair of Finances, Banking and Insurance

Pereiaslav-Khmelnitskyi Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University

e-mail: malyshkovitalina@gmail.com

Yevtushenko Natalia, PhD in Economics, Associate Professor, Chair of Finances, Banking and Insurance

Pereiaslav-Khmelnitskyi Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University

e-mail: ilata82@ukr.net

Horodnichenko Yuliia, PhD in Economics, Associate Professor, Chair of Finances, Banking and Insurance

Pereiaslav-Khmelnitskyi Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University

e-mail: yuliyagorodnichenko@gmail.com

УДК 334.012.6-022.51:658.152

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2020-44-195-202>

ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ

**Різник В. В.,
Калмиков О. В.**

Актуальність теми дослідження. Збільшення капіталу є одним з найважливіших викликів для забезпечення стійкості та можливостей для зростання малих підприємств як в Україні, так і за кордоном. Успішна діяльність малих підприємств потребує постійного забезпечення конкурентних переваг за рахунок реалізації інноваційних моделей розвитку. Інтеграція українських підприємств в світову економіку неможлива без здійснення інвестицій в їх інноваційний розвиток, спрямованих на подолання економічного відставання від розвинених країн, адже в епоху динамічних глобалізаційних змін конкурентоспроможність залежить передусім від здатності реалізовувати інноваційні проекти, для чого потрібні значні фінансові ресурси.

Постановка проблеми. Залучення фінансових ресурсів під інноваційну діяльність малих підприємств є особливо проблемним. Головними причинами даної ситуації є високі відсоткові ставки в Україні, небажання банківського сектора кредитувати проекти з високою мірою невизначеності та слабкий розвиток нетрадиційних форм і методів залучення фінансування в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми інноваційної діяльності малих підприємств та механізми її фінансового забезпечення досліджували: А. Бондаренко, Г. Возняк, О. Денисенко, В. Зянько, А. Кузнєцова, М. Мельник, В. Невмержицький, Ю. Нікітін, Дун Сіньїн, Н. Стасюк, А. Череп, С. Хвалінський та інші.

Постановка завдань, мети дослідження. Метою статті є визначення економічного змісту фінансового механізму і з'ясування джерел фінансування інноваційної діяльності малих підприємств та розробка напрямів підвищення ефективності фінансового механізму інноваційної діяльності малих підприємств в Україні.

Метод та методологія проведення дослідження. У статті використано сукупність методів наукового дослідження: системного підходу, структурування, аналізу та синтезу та ін.

Висновки відповідно до статті. У статті розкрито сутність фінансового механізму забезпечення та його специфіку для інноваційної діяльності малих підприємств. Обґрунтовано необхідність забезпечення конкурентних переваг малих підприємств за рахунок реалізації інноваційних моделей розвитку. Констатовано, що більшість українських підприємств нині відчуває дефіцит власних коштів, а залучення інвестицій є проблематичним. Проаналізовано основні причини утрудненого доступу малих підприємств до фінансових ресурсів. Запропоновано напрями підвищення ефективності фінансового механізму інноваційної діяльності малих підприємств.

Ключові слова: малі підприємства, фінансові ресурси, інвестиції, інновації, інноваційні моделі розвитку, фінансовий механізм, інноваційна діяльність, конкурентні переваги.

ФИНАНСОВЫЙ МЕХАНИЗМ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ МАЛЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

**Резник В. В.,
Калмыков О. В.**

Актуальность темы исследования. Увеличение капитала является одним из важнейших вызовов для обеспечения устойчивости и возможностей для роста малых предприятий как в Украине, так и за

рубежом. Успешная деятельность малых предприятий требует постоянного обеспечения конкурентных преимуществ за счет реализации инновационных моделей развития. Интеграция украинских предприятий в мировую экономику невозможна без осуществления инвестиций в их инновационное развитие, направленных на преодоление экономического отставания от развитых стран, ведь в эпоху динамичных глобализационных изменений конкурентоспособность зависит прежде всего от способности реализовывать инновационные проекты, для чего требуются значительные финансовые ресурсы.

Постановка проблемы. Привлечение финансовых ресурсов в инновационную деятельность малых предприятий особенно проблемное. Главными причинами данной ситуации являются высокие процентные ставки в Украине, нежелание банковского сектора кредитовать проекты с высокой степенью неопределенности и слабое развитие нетрадиционных форм и методов привлечения финансирования в Украине.

Анализ последних исследований и публикаций. Проблемы инновационной деятельности малых предприятий и механизмы ее финансового обеспечения исследовали: А. Бондаренко, Г. Возняк, А. Денисенко, В. Зянько, А. Кузнецова, М. Мельник, В. Невмержицкий, Ю. Никитин, Дун Синьин, Н. Стасюк, А. Череп, С. Хвалинский и другие.

Постановка задач, цели исследования. Целью статьи является определение экономического содержания финансового механизма и выяснения источников финансирования инновационной деятельности малых предприятий и разработка направлений повышения эффективности финансового механизма инновационной деятельности малых предприятий в Украине.

Метод и методология проведения исследования. В статье использованы совокупность методов научного исследования: системного подхода, структурирования, анализа и синтеза и др.

Выводы соответствия со статьей. В статье раскрыта сущность финансового механизма обеспечения и его специфику для инновационной деятельности малых предприятий. Обоснована необходимость обеспечения конкурентных преимуществ малых предприятий за счет реализации инновационных моделей развития. Констатировано, что большинство украинских предприятий сейчас испытывает дефицит собственных средств, а привлечение инвестиций проблематично. Проанализированы основные причины затрудненного доступа малых предприятий к финансовым ресурсам. Предложены направления повышения эффективности финансового механизма инновационной деятельности малых предприятий.

Ключевые слова: малые предприятия, финансовые ресурсы, инвестиции, инновации, инновационные модели развития, финансовый механизм, инновационная деятельность, конкурентные преимущества.

THE FINANCIAL MECHANISM OF INNOVATION OF SMALL ENTERPRISES

Riznyk Viacheslav,
Kalmykov Oleh

Relevance of the research topic. Increasing capital is one of the most important challenges for ensuring sustainability and growth opportunities for small enterprises both in Ukraine and abroad. Successful activities of small enterprises require constant competitive advantages through the implementation of innovative development models. Integration of Ukrainian enterprises into the global economy is impossible without investing in their innovative development, aimed at overcoming the economic lag behind developed countries, because in an era of dynamic globalization changes, competitiveness depends primarily on the ability to implement innovative projects, which requires significant financial resources.

Formulation of the problem. Attracting financial resources to the innovative activities of small enterprises is especially problematic. The main reasons for this situation are high interest rates in Ukraine, the reluctance of the banking sector to lend to projects with a high degree of uncertainty and the weak development of non-traditional forms and methods of attracting financing in Ukraine.

Analysis of recent research and publications. The problems of innovative activity of small enterprises and the mechanisms of its financial support were investigated by A. Bondarenko, G. Wozniak, O. Denysenko, V. Zianko, A. Kuznetsova, M. Melnyk, V. Nevmerzhitsky, Yu. Nikitin, Dong Xinyin, N. Stasyuk, A. Cherep, S. Khvalynsky and others.

Setting goals, research objectives. The aim of the article is to determine the economic content of the financial mechanism and find out the sources of financing the small enterprises innovative activity and to develop ways to increase the efficiency of small enterprises financial mechanism of innovative activity in Ukraine.

The method and methodology of the study. The article used a set of methods of scientific research: a systematic approach, structuring, analysis and synthesis, etc.

Conclusions according to the article. The article reveals the essence of the financial support mechanism and its specifics for the innovative activity of small enterprises. The necessity of ensuring small enterprises competitive advantages through the implementation of innovative development models is substantiated. It was stated that most Ukrainian enterprises are now experiencing a shortage of their own funds, and attracting investment is problematic. The main reasons for the difficult access of small enterprises to financial resources are analyzed. Directions of increasing small enterprises financial mechanism of innovative activity efficiency are proposed.

Key words: *small enterprises, financial resources, investments, innovations, innovative development models, financial mechanism, innovative activity, competitive advantages.*

JEL Classification: *O32, G30, M21.*

Актуальність дослідження. Малі підприємства, будучи одним з найважливіших системоутворювальних елементів фінансової системи країни, здійснюють значний вклад у покращення макроекономічних показників та водночас є зручною формою організації бізнесу [3]. При цьому, збільшення капіталу завжди було одним з найбільших викликів для забезпечення стійкості та можливостей для зростання малих підприємств як в Україні, так і за кордоном.

Зокрема, дані дослідження Міжнародної фінансової корпорації, щодо незадоволеності потреби в кредитних ресурсах малих і середніх підприємств у всьому світі коливається у розмірі від 2,1 до 2,6 трильйонів доларів США. Даний факт підтверджено і результатами дослідження IFAC Global SMP, яким було охоплено понад 5 тисяч малих та середніх підприємств, які зазначили, що труднощі з доступом до фінансування є основним викликом для малого та середнього бізнесу, навіть на фоні зростаючих витрат та економічної невизначеності [15].

Успішна діяльність малих підприємств вимагає постійного забезпечення конкурентних переваг за рахунок реалізації інноваційних моделей розвитку. Інтеграція українських підприємств в світову економіку неможлива без подальшої їх трансформації, спрямованої на подолання економічного відставання від розвинених країн, здійснення інвестицій в їх інноваційний розвиток. При цьому, існуючі розбіжності в економічних системах з провідними країнами світу посилюються, що може привести до несумісності використання підприємствами сучасних технологій та інновацій, низької сприйнятливості вітчизняної економіки до інвестицій у сферах виробництва та сервісного обслуговування [6, с. 151].

Сьогодні розвиток науки і технологій набуває пріоритетного значення, адже в сучасному динамічному, глобалізованому світі саме інновації дозволяють підприємствам залишатися конкурентоспроможним на як на національних так і на світових ринках. В епоху динамічних змін конкурентоспроможність залежить передусім від здатності реалізовувати інноваційні проекти, для чого потрібні чималі фінансові ресурси. На жаль, більшість українських підприємств нині відчуває значний дефіцит власних коштів, а залучення інвестицій є проблематичним [12, с. 52]. Особливо проблемним є залучення фінансових ресурсів під інноваційну діяльність малих підприємств. Головними причинами даної ситуації є високі відсоткові ставки в Україні, небажання банківського сектора кредитувати проекти з високою мірою невизначеності та слабкий розвиток нетрадиційних форм і методів залучення фінансування в Україні.

Ступінь дослідження проблеми. Становленню та розвитку малого підприємництва в Україні присвячено праці вітчизняних учених: Ю. Бажала, Є. Балацького, А. Барановського, Я. Береського, П. Буряка, З. Варналія, В. Герасимчука, М. Долішнього, Я. Жаліла, С. Злупка, О. Кужіль, В. Корнеєва, М. Крупки, О. Кузьміна, К. Ляпіної, С. Соболя, М. Романюка, В. Тропіної, Л. Хмелевської та інших.

Проблеми інноваційної діяльності малих підприємств та механізми її фінансового забезпечення досліджували: А. Бондаренко, Г. Возняк, О. Денисенко, В. Зянько, А. Кузнецова, М. Мельник, В. Невмержицький, Ю. Нікітін, Дун Сін'їн, Н. Стасюк, А. Череп, С. Хвалінський та інші.

Проте проблематика фінансового механізму інноваційної діяльності малих підприємств в умовах динамічних глобалізаційних змін, трансформації соціально-економічної сфери, підвищення ролі розвитку регіонів залишається недостатньо розробленою та потребує подальших досліджень.

Метою статті є визначення економічного змісту фінансового механізму і з'ясування джерел фінансування інноваційної діяльності малих підприємств та розробка напрямів підвищення ефективності фінансового механізму інноваційної діяльності малих підприємств в Україні.

Вклад основного матеріалу. Глобалізація, високий ступінь взаємопов'язаності Новий технологічний прогрес змусив багато малих та середніх підприємств переробляти не тільки свою продукцію та послуги, а також їх бізнес та організаційні моделі з огляду на конкурентоспроможність в економіці, що швидко розвивається [16].

Підприємницька активність є тим фактором, що визначає темпи та якість економічного зростання. Серед основних першопричин, що заважають розвитку малих підприємств є: обмеженість фінансових ресурсів у суб'єктів малого бізнесу; наявність адміністративних бар'єрів у частині проходження дозвільних процедур, сертифікації і стандартизації товарів і послуг, здійснення надмірного державного контролю у сфері господарської діяльності та відсутність відповідної підтримки суб'єктів малого підприємництва у частині інформаційного, консультативного та методичного забезпечення підприємницької діяльності. Проте, серед вищезазначених першопричин, саме механізм фінансового забезпечення діяльності та труднощі з доступом до фінансування є ключовими викликами для малих підприємств в Україні.

Механізм фінансового забезпечення являє собою дієвий інструмент, за допомогою якого здійснюється стимулювання економічного розвитку, покращення інвестиційного клімату в економіці, підвищення ефективності фінансово-економічної діяльності окремих суб'єктів господарювання, досягається підвищення рівня конкурентоспроможності окремих підприємств, регіонів і країни загалом. Його важливість визначається роллю фінансів у господарській, зокрема інноваційній, діяльності [7].

Проблема фінансового механізму стосовно різних напрямів діяльності була предметом плеяди закордонних та вітчизняних наковці. Зокрема В. Опарін розглядає фінансовий механізм як сукупність

фінансових методів і форм, інструментів та важелів впливу на соціально-економічний розвиток суспільства [11]. С. І. Юрій та В. М. Федосов розглядають фінансовий механізм у широкому і вузькому значенні. У широкому розумінні – як комплекс фінансових методів і важелів впливу на соціально-економічний розвиток суспільства, а у вузькому – як сукупність конкретних фінансових методів та важелів впливу на формування і використання фінансових ресурсів з метою забезпечення функціонування й розвитку державних структур, суб'єктів господарювання і населення» [13, с. 85]. А. Поддєрьогін бачить фінансовий механізм як цілісну систему управління фінансами підприємства [11, с. 10-12]. Г. Кірейцева розглядає фінансовий механізм як сукупність методів фінансового впливу на соціально-економічний розвиток та систему фінансових індикаторів і фінансових інструментів, що дозволяють оцінити даний вплив [8].

Механізм фінансового забезпечення інноваційної діяльності має свої особливості, зокрема, він націлений винятково на активізацію інноваційної діяльності. У свою чергу, сфера малого інноваційного підприємництва також має певні специфічні моменти, які відображаються на формуванні цього механізму та підборі ефективних заходів його практичної реалізації [7].

Г. В. Возняк та А. Я. Кузнєцова вважають, що під фінансовим забезпеченням інноваційної діяльності слід розуміти комплекс методів та важелів впливу на інноваційну діяльність, що реалізується в різних формах через відповідну систему фінансування [4, с. 22].

К. Лагутіна механізм фінансового забезпечення інноваційної діяльності визначає як фінансування інновацій, які відображають використання специфічних джерел фінансування, в ув'язці з господарською ситуацією компанії, планами її поточної діяльності та розвитку [9, с. 27].

Фінансове забезпечення є об'єктивною реальністю у ринкових умовах господарювання, тому що зростає потреба в поповненні оборотних коштів, модернізації основних фондів, використанні новітніх технологій, сировини, створення нових продуктів, отриманні коштів, необхідних для авансування процесу господарювання. При цьому основним способом фінансового забезпечення малих підприємств є самофінансування, хоча існує і практика бюджетного забезпечення підтримки малих підприємств.

Узагалі фінансування підприємництва державою вважається неринковим, тому і недоцільним. Проте на практиці дотації залишаються одним з найпоширеніших важелів фінансового механізму сприяння розвитку малого підприємництва розвинених країн. Наприклад, сума щорічних дотацій із бюджету США малим підприємствам складає 300 млрд. доларів. Пряма державна підтримка надається тим підприємствам, діяльність яких є важливою для розвитку національної економіки або має пріоритетне значення. В Україні у зв'язку з дефіцитом бюджетних коштів пряма фінансова допомога практично відсутня.

На жаль, для розвитку малих підприємств власних коштів недостатньо, тому кредити є основним джерелом фінансових ресурсів для розвитку малого підприємництва, фінансового забезпечення малих підприємств.

У дисертаційному дослідженні К. Богун «доведено, що в Україні фінансова підтримка малого підприємництва носить двірцевий характер: державна підтримка малих підприємств і підтримка з боку недержавних організацій. Державну фінансову підтримку суб'єктам малого підприємництва надають органи влади різних рівнів, державні комітети з регулювання окремих питань, державні фонди. Серед недержавних організацій, що включено до складу фінансової інфраструктури, за критерієм доходності виділено прибуткові (банки, лізингові, страхові, інвестиційні компанії) і неприбуткові організації (кредитні спілки, фонди підтримки підприємництва)» [1, с. 6]. З погляду на форми надання підтримки всю сукупність організацій фінансової інфраструктури розподілено на ті, що здійснюють кредитну (банки, кредитні спілки), і некредитну фінансову діяльність (лізингові, страхові компанії, технопарки, бізнес-інкубатори, інформаційно-консультативні установи тощо). Види фінансово-кредитної допомоги малим підприємствам зображено на (рис. 1).

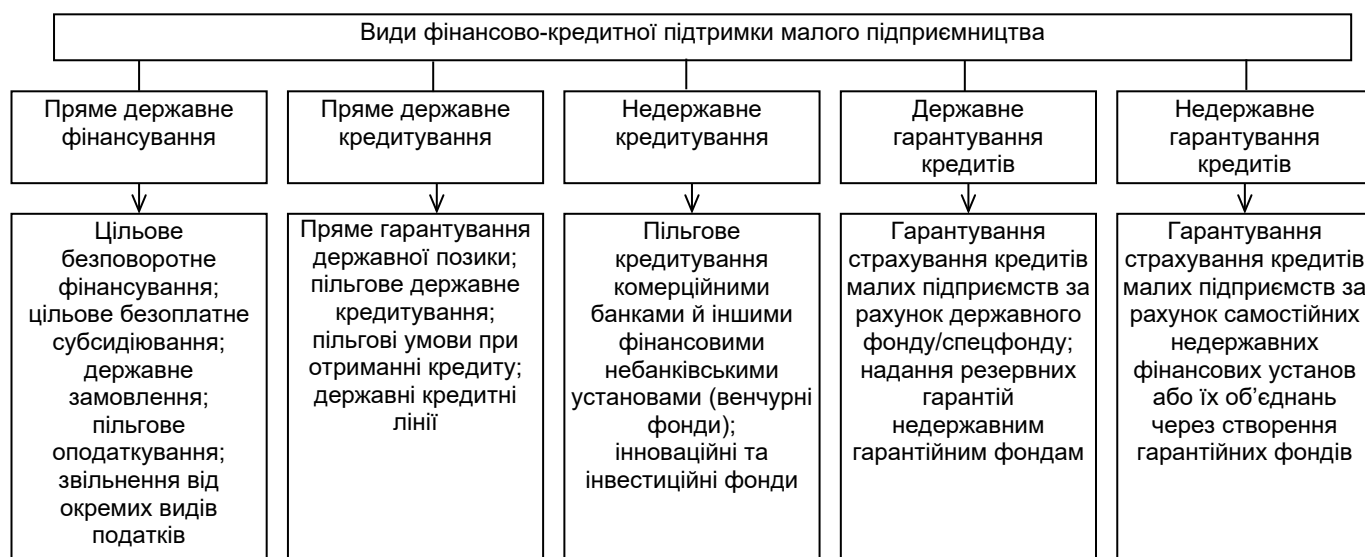

Рисунок 1. Види фінансово-кредитної підтримки малого підприємництва

Ми погоджуємося з точкою зору А. Бондаренко, що сьогодні Україна потребує масштабних змін в економіці, метою яких має бути набуття інноваційної природи економічного зростання, як основи стійкого економічного прогресу. Вихідним моментом при дослідженні проблем інновацій є розгляд процесів нагромадження фінансових ресурсів як економічної основи їхнього фінансового забезпечення. Ідеться про можливості здійснення інновацій за рахунок внутрішніх і зовнішніх джерел [2, с. 113]. Адже в Україні, частка інноваційно активних малих підприємств (з кількістю працюючих від 100 до 249 осіб) становить всього 15,4% [14]. Загалом як державні, так і недержавні фінансові інституції в Україні слабо орієнтовані на інвестування інновацій, тому малим підприємствам для вирішення питань інноваційного розвитку доводиться розраховувати в основному на власні фінансові ресурси, що становить суттєву перепону провадження інноваційної діяльності.

Цікавим у контексті предмету нашого дослідження є узагальнення особливостей застосування інструментів фінансової підтримки малих та середніх підприємств.

Таблиця 1. Особливості застосування інструментів фінансової підтримки розвитку інноваційних малих та середніх підприємств ЄС [10]

Інструмент	Переваги	Недоліки	Можливості застосування
1. Фінансові інструменти ЄС (Горизонт 2020, КОСМЕ, ІнновФін)	Проекти фондів та програм ЄС – найбільш поширене джерело, яке використовується для отримання фінансування завдяки своїй доступності і поширеності.	Високі бар'єри входження, конкуренція з боку європейських МСП, необхідність пошуку партнерів з ЄС.	Застосування інструменту потребує потужної консалтингової підтримки досвідчених менторів.
2. Пряма державна підтримка	Пряме державне фінансування НДДКР і робіт зі створення і використання інновацій в формі субсидій на розробку і просування нових технологій, товарів і послуг, може сягати 50% сукупних витрат підприємств на ці цілі.	Використання секторального підходу до вибору реципієнтів може призвести до негативного відбору, спричиненого не тільки асиметрією інформації, але і відсутністю потужних інноваторів в галузі. Доступність підтримки прямо залежить від наповнення бюджету. Високий ризик корупційної складової.	Критичним є чітке визначення поняття інновації та інноваційного підприємства на законодавчому рівні. Одним з головних критеріїв відбору претендентів на фінансування має бути вплив пропонованої інновації на ринок.
3. Державне гарантування інноваційних кредитів	Державна систем гарантій кредитування дозволяє заповнити можливі прогалини у фінансуванні. Розміри покриття варіюються в межах 50%–80%, іноді 100%.	Державне втручання знижує стимули для фінансових інститутів у кредитній оцінці МСП та дозволяє слабким компаніям вижити, заохочує МСП залишатися невеликим.	Варто застосовувати для підтримки середніх та великих інноваційних підприємств чи при неможливості застосування інших інструментів підтримки.
4. Підтримка доступу до ресурсів венчурних фондів	Венчурне інвестування та Акціонерне фінансування має вирішальне значення. Продаж акцій вигідніше, ніж кредити для нових ІМСП, які потребують фінансових коштів для R&D і устаткування, як правило, віддають перевагу розподілу ризиків з інвесторами, а не оплаті процентної вартості кредитів.	Регуляторні бар'єри. Загроза витіснення державною приватних інвесторів з ринку. Складність для аудиторів забезпечити надійну оцінку компанії При використанні акцій або облігацій необхідно регулярно розкривати детальну інформацію про компанію.	Венчурне фінансування краще підходить для підтримки ІМСП (особливо стартапів) ніж кредитування, принаймні в короткій і середньостроковій перспективі розвитку останніх. Інструмент Переваги Недоліки Можливості застосування
5. Інструменти альтернативного фінансування	Лізинг, факторинг, розстрочка, кредитні спілки, краудфандінг	Погана обізнаність МСП з такими інструментами.	Для просування та застосування необхідна розвинута нормативна правова база та консультативна підтримка.
6. Податкові пільги	Відміна або скорочення податків для МСП: зниження податкових ставок на прибуток, що використовується на фінансування НДДКР, придбання обладнання; зменшення оподаткованої бази на величину витрат, спрямованих на проведення наукових досліджень і розробок.	Існує неоднозначність в оцінці ролі податкових пільг в активізації інноваційного процесу та труднощі, пов'язані з правильним їх застосуванням, проблеми, пов'язані з ускладненням податкового законодавства і адміністрування відповідних пільг.	Надання податкових пільг МСП, щодо стимулювання НДДКР позитивно впливає на збільшення інвестицій в дослідження і розробки з боку приватного сектора.
7. Програми та політики стимулювання	Програми заохочення співпраці МСП з дослідними науковими установами дозволяють підприємцям поміняти свої акції на технології, що простіше ніж придбання ліцензії. Заохочення проведення R & D, доступу до схем фінансування спін-оффів і стартапів.	Можливі недоліки такого інструменту мають політичні коріння і є складними для визначення.	Створення підприємницького середовища, що базується на інноваціях і максимальна дія проявляється в синергії з іншими інструментами.

Для покращення ситуації в контексті фінансування інноваційної діяльності малих підприємств в Україні великої уваги заслуговує питання розвитку венчурного капіталу, який традиційно орієнтується на малі та середні підприємства. Необхідно запозичувати закордонний досвід становлення венчурних підприємств, вивчати особливості здійснення політики іноземних держав щодо стимулювання надходження капіталу перш за все в наукоємні малі підприємства, які, на думку науковців, становлять основу для венчурного інвестора [5].

Високі ризики, відсутність конкретики і труднощі в прогнозуванні майбутніх доходів і витрат для реалізації інноваційних проектів робить фінансування інновацій одним з найслабших ланок у інноваційному процесі. Фінансування інноваційної діяльності малих підприємств ускладнюється відсутністю власного капіталу, а також заставленого майна, що вкрай важливо для забезпечення доступу до кредитів.

Основні чинники, що перешкоджають інноваційному розвитку малого підприємництва, на думку експертів в більшості країн, включають відсутність власних фінансових ресурсів для освоєння нових технологій і обмежений доступ до спеціальних кредитних ресурсів [17].

Висновки. Фінансовий механізм інноваційної діяльності малих підприємств вважаємо цілісною системою управління фінансами підприємства, що включає фінансування інновацій, які відображають використання специфічних джерел фінансування, в координації з господарською ситуацією підприємства, планами його поточної діяльності та розвитку. До фінансової механізми забезпечення інноваційної діяльності входять такі основні елементи, як державне фінансування, банківське та комерційне кредитування, зовнішнє інвестування, зокрема венчурне, та самофінансування, яке передбачає використання підприємствами власних коштів.

Така структура цього механізму дозволяє мобілізувати всі наявні джерела фінансових ресурсів і спрямувати їх на створення умов для ефективної інноваційної діяльності та підвищення рівня конкурентоспроможності підприємств. Основним джерелом фінансування інновацій є власні кошти малих підприємств, які займають більше половини всіх витрат, спрямованих на інноваційну діяльність. Враховуючи, що фінансування інноваційного розвитку за рахунок коштів державного бюджету нині в Україні мізерне, малим підприємствам при фінансуванні проектів інноваційного розвитку потрібно активніше використовувати фінансові ресурси венчурних фондів, розвитку яких має сприяти український уряд. Перспективним вважаємо і розгляд можливості включення до фінансового механізму забезпечення інноваційної діяльності малих підприємств в Україні інструментів краудфандингу, який сприятиме активізації проектів інноваційного розвитку.

Підсумовуючи сказане, нагальною потребою у сфері забезпечення ефективності механізму забезпечення інноваційної діяльності малих підприємств вважаємо визначення пріоритетів у державній політиці щодо державного фінансування та податкового стимулювання перспективних напрямів інноваційної проектної діяльності малих підприємств.

Список використаних джерел

1. Богун К. В. *Розвиток фінансової інфраструктури малого підприємництва* : автореф. дис. На здобуття ступеня канд. екон. наук : 08.00.08. Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. Донецьк, 2010. С.6.
2. Бондаренко А. М. *Шляхи активізації інноваційної діяльності підприємств*. Young Scientist. № 2 (17), 2015. С.113-116.
3. Варналій З. С., Гармашова О. П. *Конкурентоспроможність національної економіки: проблеми та пріоритети інноваційного забезпечення* : монографія. Київ : Знання України, 2013. 387 с.
4. Возняк Г. В., Кузнєцова А. Я. *Інноваційна діяльність промислових підприємств та способи її фінансування в Україні* : монографія. Київ : УБС НБУ, 2007. 183 с.
5. Денисенко О. П. *Державна політика розвитку венчурного інвестування: зарубіжний досвід*. Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія «Управління». Київ, 2011. № 2.
6. Дзензерський Д. В., Скірневська О. А. *Система бюджетного управління фінансовою діяльністю корпорації та її удосконалення*. Вісник ДУЕП. 2013. № 1. С. 150-156.
7. Зянько В. В., Стасюк Н. Л., Дун Сіньїн *Сутність та джерела фінансового забезпечення інноваційної діяльності малих підприємств*. Вісник Вінницького політехнічного інституту. 2015. № 4. С 57-62.
8. Кірейцев Г. Г. *Фінансовий менеджмент*. Житомир: ЖІТІ, 2001. 440 с.
9. Лагутіна К. *Фінансовий механізм інноваційної діяльності у корпоративному секторі економіки України*. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. Київ : ВПЦ «Київський університет». Вип. 112. 2009. С. 27-29.
10. Нікітін Ю. О., Хвалінський С. О., Мельник М. В., Невмержицький В. М. *Дослідження інструментів ЄС щодо фінансової підтримки малих та середніх підприємств. Технологический аудит и резервы производства*. 2016. № 6/4 (32). С. 24-29.
11. Опарін В. М. *Фінанси: навч. посібник*. Київ : КНЕУ, 2002. 240 с.
12. *Теорія і практика діяльності підприємств: монографія в двох томах. Т.1. Нац. металург. академія України; за заг. ред. Л. М. Савчук, Л. М. Бандоріної*. Дніпро: Пороги, 2017. 472 с.
13. *Фінанси : підруч., за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова*. Київ : Знання, 2008. 611 с.
14. Череп А. В., Урусова З. П., Урусов А. А. *Фактори інноваційного розвитку підприємств України*. Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва. Серія «Економічні науки». 2014. № 3. С. 84-89.

15. Fayeze Choudhury *Innovation in Financing SMEs: An Opportunity for SMPs*. June 16, 2015. Vol. 4. URL: <https://www.ifac.org/knowledge-gateway/performance-financial-management/discussion/innovation-financing-smes-opportunity>.

16. Horizon 2020 - Work Programme 2018-2020. *Innovation in small and medium-sized enterprises* (European Commission Decision C(2019)4575 of 2 July 2019) 54 p. URL: https://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/wp/2018-2020/main/h2020-wp1820-sme_en.pdf

17. Recommendations for strengthening the role of small and medium-sized innovation enterprises in countries of the commonwealth of independent states. Version 1. Prepared by the Division for Certain Countries in Europe and Asia. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_transition_6.pdf

Reference

1. Bohun K. V. (2010). *Rozvytok finansovoi infrastruktury maloho pidpriemnytstva [Development of financial infrastructure of small business:]* : avtoref. dys. na zdobuttia stupenia kand. ekon. nauk : 08.00.08. Donets. nats. un-t ekonomiky i torhivli im. M. Tuhana-Baranovskoho. Donetsk, C.6. (in Ukr.).

2. Bondarenko A. M. (2015). *Shliakhy aktyvizatsii innovatsiinoi diialnosti pidpriemstv [Ways to activate innovative activity of enterprises]*. Young Scientist. № 2 (17), S. 113-116. (in Ukr.).

3. Varnalii Z. S., Harmashova O. P. (2013). *Konkurentospromozhnist natsionalnoi ekonomiky: problemy ta priority innovatsiinoho zabezpechennia [Competitiveness of the national economy: problems and priorities of innovative provision]*: monohr. Kyiv : Znannia Ukrainy, 387 s. (in Ukr.).

4. Vozniak H. V., Kuznietsova A. Ya. (2007). *Innovatsiina diialnist promyslovykh pidpriemstv ta sposoby yii finansuvannia v Ukraini [Innovative activity of industrial enterprises and ways of its financing in Ukraine]* : monohr. Kyiv : UBS NBU, 183 s. (in Ukr.).

5. Denysenko O. P. (2011). *Derzhavna polityka rozvytku venchurnoho investuvannia: zarubizhnyi dosvid [State Policy of Venture Investment Development: Foreign Experience]*. Naukovyi visnyk Akademii munitsypalnoho upravlinnia. Seriya «Upravlinnia». Kyiv, № 2. (in Ukr.).

6. Dzenzerskyi D. V., Skirnevskaya O. A. (2013). *Systema biudzhethnoho upravlinnia finansovoiu diialnistiu korporatsii ta yii udoskonalennia [The system of budgetary management of financial activity of the corporation and its improvement]*. Visnyk DUEP. 1. S. 150-156. (in Ukr.).

7. Zianko V. V., Stasiuk N. L., Dun Sinin (2015). *Sutnist ta dzherela finansovoho zabezpechennia innovatsiinoi diialnosti malych pidpriemstv [The essence and sources of financial support for innovation activity of small enterprises]*. Visnyk Vinnytskoho politekhnichnoho instytutu, 4. S 57-62. (in Ukr.).

8. Kireitsev H. H. (2001). *Finansovy menedzhment [Financial Management]*. Zhytomyr: ZhITI, 440 s. (in Ukr.).

9. Lahutina K. (2009). *Finansovy mekhanizm innovatsiinoi diialnosti u korporatyvnomu sektori ekonomiky Ukrainy [Financial mechanism of innovative activity in the corporate sector of the Ukrainian economy]*. Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika. Kyiv : VPTs «Kyivskyi universytet». Vyp. 112. S. 27-29. (in Ukr.).

10. Nikitin Yu. O., Khvalinskyi S. O., Melnyk M. V., Nevmerzhytskyi V. M. (2016). *Doslizhennia instrumentiv YeS shchodo finansovoi pidtrymky malych ta serednikh pidpriemstv [Research on EU instruments for the financial support of small and medium-sized enterprises]*. Tekhnolohicheskii audit i rezervy proizvodstva. 6/4 (32). S. 24-29. (in Ukr.).

11. Oparin V. M. (2002). *Finansy [Finance]*: navch. posibnyk. Kyiv : KNEU, 240 s. (in Ukr.).

12. *Teoriia i praktyka diialnosti pidpriemstv (2017). [Theory and practice of enterprise activity]*: monohrafiia v dvokh tomakh. T.1. Nats. metalurh. akademiia Ukrainy; za zah. red. L. M. Savchuk, L. M. Bandorinoi. Dnipro: Porohy, 472s. (in Ukr.).

13. *Finansy (2008). [Finance]*: pidruch., za red. S. I. Yurii, V. M. Fedosova. Kyiv : Znanyia, 611 s. (in Ukr.).

14. Cherep A. V., Urusova Z. P., Urusov A. A. (2014). *Faktyory innovatsiinoho rozvytku pidpriemstv Ukrainy [Factors of innovative development of Ukrainian enterprises]*. Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu im. V. V. Dokuchaieva. Seriya «Ekonomichni nauky». № 3. S. 84-89. (in Ukr.).

15. Fayeze Choudhury (2015). *Innovation in Financing SMEs: An Opportunity for SMPs/* June 16, 2015. Vol. 4. URL: <https://www.ifac.org/knowledge-gateway/performance-financial-management/discussion/innovation-financing-smes-opportunity> (in Eng.).

16. Horizon 2020 - Work Programme 2018-2020 *Innovation in small and medium-sized enterprises* (European Commission Decision C(2019)4575 of 2 July 2019) 54p. URL: https://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/wp/2018-2020/main/h2020-wp1820-sme_en.pdf (in Eng.).

17. Recommendations for strengthening the role of small and medium-sized innovation enterprises in countries of the commonwealth of independent states. Version 1. Prepared by the Division for Certain Countries in Europe and Asia URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_transition_6.pdf (in Eng.).

ДАНИ ПРО АВТОРІВ

Різник В'ячеслав Володимирович, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри професійної освіти, ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди»

email: riznyk84@gmail.com

orcid.org/0000-0002-6083-2242

Researcher ID: S-2035-2018

Калмиков Олег Валентинович, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування,

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди»

email: olehkalmykov@meta.ua

orcid.org/0000-0002-2675-7664

ДАННЫЕ ОБ АВТОРАХ

Резник Вячеслав Владимирович, кандидат педагогических наук, доцент кафедры профессионального образования,

ГБУЗ «Переяслав-Хмельницкий ГПУ имени Григория Сковороды».

e-mail: riznyk84@gmail.com

Калмыков Олег Валентинович, кандидат экономических наук, доцент кафедры финансов, учета и налогообложения,

ГБУЗ «Переяслав-Хмельницкий ГПУ имени Григория Сковороды»

email: olehkalmykov@meta.ua

INFORMATION ABOUT AUTHORS

Riznyk Viacheslav, PhD, Assistant Professor Department of Vocational Education,

Pereiaslav-Khmelnytskyi Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University

e-mail: riznyk84@gmail.com

Kalmykov Oleh, PhD, Assistant Professor Department of Finance, Accounting and Taxation,

Pereiaslav-Khmelnytskyi Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University

email: olehkalmykov@meta.ua